

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความต้องการกิจกรรมบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมใต้รางรถไฟฟ้าของผู้สัญจรทางเท้าบนทางเดินเชื่อมฯ นี้ และศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯดังกล่าว เพื่อหาศักยภาพในการรองรับความต้องการพื้นที่กิจกรรมดังกล่าว สำหรับนำมาเสนอแนวทางในการออกแบบเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ทางเดินเชื่อมใต้รางรถไฟฟ้าสำหรับเป็นถนนคนเดิน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และสรุปผล ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ไม่เคยมีผู้ทำการรวบรวมข้อมูลนี้มาก่อน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสังเกตด้วยวิธีการนับด้าน และใช้เทคนิคการสอบถามและเทคนิคการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สัญจรบนทางเดินเชื่อมฯ เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 80 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงที่สุด

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ บทความวิชาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นิตยสาร เอกสารของบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน) ข้อมูลในระบบเครือข่าย รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้สัญจรผ่านพื้นที่ทางเดินเชื่อมใต้รางรถไฟฟ้าบริเวณสถานีรถไฟฟ้าสนามกีฬาแห่งชาติ ในช่วงเวลาที่ทางเดินเชื่อมฯ เปิดให้ใช้บริการ
2. กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
  - 2.1 กลุ่มวัยทำงาน ได้แก่ พนักงานบริษัทในย่านสีแยกปทุมวัน และใกล้เคียง
  - 2.2 กลุ่มวัยศึกษา ได้แก่ วัยรุ่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนที่มาจับจ่ายใช้สอยในย่านนี้ รวมถึงกลุ่มผู้ใช้งานหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
  - 2.3 กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้เทคนิคการสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก จึงควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 80 ตัวอย่าง เพื่อความชัดเจนและความน่าเชื่อถือของข้อมูลดังกล่าว และ มีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลนั้น ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยบังเอิญ (accidental sampling) จากผู้ที่มาสัญจรทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง โดยพยายามเลือกให้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มในปริมาณที่เหมาะสม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการนับด่าน

ผู้วิจัยใช้วิธีการนับด่านเพื่อบันทึกปริมาณผู้สัญจรผ่านแต่ละจุดที่ผู้วิจัยกำหนด ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อหาอัตราเฉลี่ย คน/ชั่วโมง โดยจุดที่กำหนดจะเป็นจุดตัด ทางแยกสำคัญ หรือหน้าอาคารขนาดใหญ่ที่คาดว่าจะเป็นทางเข้าหลัก โดยการศึกษาที่กำหนดจุดที่จะใช้วิธีการนับด่าน 2 จุดดังนี้

จุดที่ 1 บริเวณปากทางเข้าสถานีรถไฟฟ้าสนามกีฬาแห่งชาติ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อสถานที่สำคัญ 3 แห่ง คือ สถานีรถไฟฟ้าสนามกีฬาแห่งชาติ ศูนย์สรรพสินค้าโตคิว และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จุดที่ 2 บริเวณเหนือสี่แยกปทุมวัน ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อสถานที่สำคัญ 2 แห่ง คือ ศูนย์สรรพสินค้าสยามดิสคัฟเวอรี และซอยสยามสแควร์ซอยกลาง

การศึกษาด้วยวิธีการนับด่านนี้ จะกำหนดการวัดเป็น 3 ช่วงเวลา คือ

ช่วงกลางวัน 10.00 - 15.00 น. ซึ่งเป็นช่วงพักจากการทำงาน และเปลี่ยนมาทำกิจกรรมอื่นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น รับประทานอาหาร เดินช้อปปิ้ง หรือพักผ่อน

ช่วงเย็น 15.00 - 18.00 น. ซึ่งเป็นเวลาเลิกงาน ซึ่งเป็นเวลาที่คนในพื้นที่ศึกษาเดินทางกลับบ้าน แต่ในขณะเดียวกันก็มีคนอีกกลุ่มเดินทางเข้าสู่พื้นที่เพื่อเริ่มทำกิจกรรมในช่วงเย็นและช่วงค่ำ

ช่วงค่ำ 18.00 - 24.00 น. ซึ่งเป็นเวลาสุดท้ายของการใช้งานพื้นที่ก่อนจะปิดให้สัญจรในเวลา 24.00 น. ทุกวัน

โดยเลือกนับปริมาณผู้สัญจรเป็นเวลา 1 ชั่วโมงในแต่ละช่วงเวลา และอัตราเฉลี่ย คน/ชั่วโมง ที่ได้จากวิธีการนับด่านจะถูกนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันทั้ง 2 จุดที่ศึกษา เพื่อทราบปริมาณผู้สัญจรต่อขนาดพื้นที่ และคำนวณออกมาเป็นระดับการให้บริการทางเท้า

2. เทคนิคการสอบถามและการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอบถามและการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมใต้รางรถไฟ โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างโดยบังเอิญ ด้วยคำถามปลายเปิดครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) คุณมีความเห็นอย่างไรหากมีการจัดกิจกรรมบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ 2) คุณคิดว่ากิจกรรมในลักษณะใดที่เหมาะสมกับพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ 3) คุณคิดมีประเด็นใดบ้างที่ควรระมัดระวังเมื่อมีการจัดกิจกรรมบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ

3.4 การวิเคราะห์ผลข้อมูล

1. วิเคราะห์ บทสัมภาษณ์ โดยในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิง คุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ความต้องการกิจกรรมของผู้ใช้งานพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมแต่ละประเภท สรุปประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเมื่อมีการจัดกิจกรรม และรวบรวมสรุปเป็นเอกสารสำหรับใช้ในการกำหนดแนวคิดการออกแบบและบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมใต้รางรถไฟให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งานพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ ดังกล่าว

2. วิเคราะห์ข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ ในการพัฒนาเป็นถนนคนเดิน จากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจ การสังเกต การนับด้าน และภาพถ่าย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งอ้างอิงกับข้อมูลทุติยภูมิที่ศึกษาในกระบวนการการทบทวนวรรณกรรม

3. วิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่ของพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ จากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจ การสังเกต การนับด้าน ภาพถ่าย ผลการวิเคราะห์ข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ ในการพัฒนาเป็นถนนคนเดิน และผลวิเคราะห์ความต้องการกิจกรรมของผู้ใช้งานพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งอ้างอิงกับข้อมูลทุติยภูมิที่ศึกษาในกระบวนการการทบทวนวรรณกรรม

4. อภิปรายแนวทางการออกแบบและบริหารจัดการถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ ด้วยหลักทฤษฎีการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอย

5. อภิปรายและสรุปผล การวิจัย โดยนำเสนอผลที่ได้เป็นแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ถนนคนเดินบนพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ และขอเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้งานทางเดินเชื่อมฯ ในอนาคตต่อไป

3.5 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3.1

รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ชาย	หญิง	รวม
วัยทำงาน	24 คน	20 คน	44 คน
วัยศึกษา	15 คน	13 คน	28 คน
ชาวต่างชาติ	6 คน	2 คน	8 คน
รวม	45 คน	35 คน	80 คน

3.6 สรุปกรอบการศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ

จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้สรุปกรอบการศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ ตามหลักทฤษฎีการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอย (ดังตารางที่ 3.2) ได้ดังนี้

1. วางเป้าหมาย (goal)

ในงานวิจัยนี้ การวางเป้าหมายการใช้งานพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ เป็นไปเพื่อให้รองรับการพัฒนาถนนคนเดินลงไปบนพื้นที่

2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อเท็จจริง (fact)

เป็นการศึกษาถึงศักยภาพของทางเดินเชื่อมฯ ในการที่จะรองรับการพัฒนาถนนคนเดิน โดยในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของทางเดินเชื่อมฯ นั้น จะประกอบไปด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูล 3 ส่วนหลัก ดังนี้

2.1 ทางสัญจรที่ศึกษานั้น มีระยะทางที่เหมาะสมต่อการเดินของมนุษย์ มีคุณภาพของลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม เช่น มีพื้นผิวทางสัญจรที่เดินได้สะดวกปลอดภัย เป็นต้น และทางสัญจรนั้นสามารถเข้าถึงได้สะดวก รวมไปถึงตั้งอยู่ในย่านที่มีการสัญจรทางเท้าสูง

2.2 ผู้ใช้งานทางสัญจรมีความต้องการกิจกรรมเพิ่มเติมนอกเหนือจากการสัญจร โดยอาจมีการริเริ่มเข้ามาใช้งานพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมดังกล่าว รวมไปถึงอาจมีการลักลอบใช้งานพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมโดยไม่ขออนุญาต

2.3 ทางสัญจรที่ศึกษานั้น มีระดับการให้บริการทางเท้าที่เหมาะสม คือมีปริมาณผู้สัญจรที่พอเหมาะ ไม่หนาแน่นเกินไป จนส่งผลให้ไม่สามารถจัดสรรพื้นที่กิจกรรมเพิ่มเติมได้ หรือไม่เบาบางเกินไป จนส่งผลให้ไม่เหมาะสมที่จะพัฒนาพื้นที่กิจกรรมเพิ่มเติม

3. วางแนวคิด (concept)

เป็นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ หลังจากที่ได้มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้วางไว้ข้างต้น

4. กำหนดปัญหาและหนทางแก้ไขล่วงหน้า (problem)

เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอย โดยกำหนดเป็นข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการและการคาดการณ์ถึงแนวโน้มสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการจัดกิจกรรมบนทางเดินเชื่อมฯ

ตารางที่ 3.2

สรุปกรอบการศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดินบนทางเดินเชื่อมฯ

ขั้นตอน	เป้าหมาย	องค์ประกอบ	เครื่องมือที่ใช้
วางเป้าหมาย	ถนนคนเดิน	แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	การทบทวนวรรณกรรม
รวบรวมและวิเคราะห์ข้อเท็จจริง	ศักยภาพของทางเดินเชื่อมฯ	1. ขนาดและคุณลักษณะทางกายภาพของทางสัญจร 2. ความต้องการกิจกรรมของผู้สัญจร 3. ระดับการให้บริการทางเท้าที่เหมาะสม	การสำรวจ การสังเกต การนับด้าน ภาพถ่าย การสอบถาม และการสัมภาษณ์ 80 ตัวอย่าง
วางแนวคิด	แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดิน	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้สัญจรและศักยภาพพื้นที่ทางเดินเชื่อมฯ	หลักทฤษฎีการบริหารจัดการ ทรัพยากรกายภาพ และกรณีศึกษาตัวอย่างถนนคนเดิน
กำหนดปัญหาและหนทางแก้ไขล่วงหน้า	ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยถนนคนเดิน	การกำหนดปัญหาและวิธีการแก้ไขล่วงหน้า	การวิเคราะห์สิ่งที่ผู้สัญจรคำนึงถึงเมื่อจัดกิจกรรม